

NORWEGIAN / NORVEGIEN / NORUEGO A1

Standard Level / Niveau Moyen (Option Moyenne) / Nivel Superior

Thursday 13 May 1999 (afternoon)/Jeudi 13 mai 1999 (après-midi)/Jueves 13 de mayo de 1999 (tarde)

Paper / Épreuve / Prueba 1

3h

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

THE BOKMÅL VERSION IS FOLLOWED BY THE NYNORSK VERSION.

Do NOT open this examination paper until instructed to do so.

Choose EITHER the Bokmål version OR the Nynorsk version.

This paper consists of two sections, Section A and Section B.

Answer BOTH Section A AND Section B.

Section A: Write a commentary on ONE passage. Include in your commentary answers to ALL the questions set.

Section B: Answer ONE essay question. Refer mainly to works studied in Part 3 (Groups of Works); references to other works are permissible but must not form the main body of your answer.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

LA VERSION EN BOKMÅL EST SUIVIE DE LA VERSION EN NYNORSK.

NE PAS OUVRIR cette épreuve avant d'y être autorisé.

Choisir OU la version en Bokmål OU la version en Nynorsk.

Cette épreuve comporte deux sections, la Section A et la Section B.

Répondre ET à la Section A ET à la Section B.

Section A: Écrire un commentaire sur UN passage. Votre commentaire doit traiter TOUTES les questions posées.

Section B: Traiter UN sujet de composition. Se référer principalement aux œuvres étudiées dans la troisième partie (Groupes d'œuvres); les références à d'autres œuvres sont permises mais ne doivent pas constituer l'essentiel de la réponse.

INSTRUCCIONES PARA LOS CANDIDATOS

LA VERSIÓN EN BOKMÅL ES SEGUIDA POR LA VERSIÓN EN NYNORSK.

NO ABRA esta prueba hasta que se lo autoricen.

Elija O la versión en Bokmål O la versión en Nynorsk.

En esta prueba hay dos secciones: la Sección A y la Sección B.

Conteste las dos secciones, A y B.

Sección A: Escriba un comentario sobre UNO de los fragmentos. Debe incluir en su comentario respuestas a TODAS las preguntas de orientación.

Sección B: Elija UN tema de redacción. Su respuesta debe centrarse principalmente en las obras estudiadas para la Parte 3 (Grupos de obras); se permiten referencias a otras obras siempre que no formen la parte principal de la respuesta.

NORWEGIAN A1 – BOKMÅL VERSION
NORVEGIEN A1 – VERSION EN BOKMÅL
NORUEGO A1 – VERSIÓN EN BOKMÅL

DEL A

Skriv en kommentar til EN av de følgende tekstene:

1. (a)

Hun hadde ennå arbeidsdrakten på seg – det svarte lastingsforkleet over kjolen. Utenpå det en kort, rød strikkevest. Det mørke, blanke håret rammet inn ansiktet. Hun var blek, og de store øynene lyste som stjerner... Olaus ble god og varm.

– Kan jeg få snakke med dere, spurte hun lavt.

5   – Sitt ned, Karna, sitt ned!

Hun satte seg i stolen han hadde pekt på. Drog leppene litt inn og over hverandre før hun sa: – Jeg kommer for å snakke med deg om lønningene våre.

Olaus møtte stjerneøynene; knep sine egne litt sammen. – Er det noe i veien med lønningene, Karna?

10   – Det er det i veien med dem, at det er mange som ikke kan leve av dem. Vi er så usselt lønnet at de som ikke greier å sy fort nok, for dem blir det for lite både til mat og annet. Om de ikke bor hjemme da, og får hjelp av sine egne.

– Du synes vi skal sette ned for de andre da?

– Sette ned for oss! Dere skal legge på, så vi kan leve på skikkelig vis!

15   – Det er så... Olaus stakk tommeltotten på plass mellom peke- og langfinger.

– Det er så at vi tar inn på verkstedet rubb og stubb, rubb og stubb. Alle vi er god for å ta inn, strekker oss, sier ikke nei når damene kommer og vil ha arbeid – så sant det fins mulighet sier vi ikke nei, nei! Det er strenge tider, trange tider – kan de sy? Somme kan; somme kan ikke. Det er dem som aldri har sydd før. Vi tar dem inn, vi lærer dem opp; det blir siste sort arbeid, det kommer plagget ut i presseriet som vi rettelig burde kassere.

– Plaggene blir solgt unna, så meget vet jeg. Det er dem som ikke vinner sy mer enn bukse og en halv vest på dagen. Det blir tre kroner og femti, det, til losji og til mat og til klær! En kan tenke seg hva slags levemåte det blir!

25   – Vi truer ingen til å søke arbeid hos oss, Hustad, sa Gunner. – Hva de klarer å sy, blir deres egen affære. Det står dem fritt å ta arbeid de greier bedre. Vi tvinger ingen.

– Nei – det er ingen som tvinger! Og skal det bli arbeidsstans en tid, så blir vi attpå tilsagt å slutte på dagen så å si. Kvelden før! Vi får ikke områdd oss før det er slutt! I dag besvimte en dame på verkste' – Ladi sakk rett i gulvet, og jeg var ikke stort likere selv! Når en skal gå ledig i ukevis og ikke har noe å tære på, aldri en øre å legge seg opp – ikke har annet enn tomme hendene, da går både kraften og motet! Det er evig skam!

30   – Sett –, Olaus la hendene flatt ut på bordplaten. – Sett at vi lot fabrikkens stime og gå året rundt. Til vi måtte låse dørene og slutte for godt. Var det velgjerning, Karna?

– Og herrerne på presseriet! De har opp til en krone pr. stykk! Er det bra tøy, presser de plagget på under en halvtime! Er det mening i slikt? Om jeg gnur hvert minutt blir det en jakke til fem femogtyve!

– Pressearbeid er tungt. Det er mannsarbeid.

40   – Ja, det er mannsarbeid! Og en mann går ikke for sultelønn! Han vet å han er verdt, han! Vi bruker jernet mer på plagget under syngen enn presseren gjør for å

- presse hele jakka! Det er vel ikke tungt, tror de, å trå maskin i timevis, å innrette og presse unna og snaut ha tid til å synke maten, skal en bli ferdig på økten? Se på ryggen til dem som er svake! De får bære med seg slitemerket sitt all sin tid – de får det i ungdommen!
- 45 – Jeg skal tenke på det, sa Olaus.
Hun reiste seg – søkte sjefens øyne. Mistro og håp vekslet i blikket hennes.
– Du mener det da? For det er ikke gjort med å *tenke*!
- 50 Olaus flyttet hånden bort på hovedbokens slitte perm. – Jeg har sittet her og regnet over, Karna. Jeg har sittet her og grublisert. Jeg har tenkt på tuppene mine. Jeg gjør ikke innskrenkninger så langt og så lenge jeg kan forsvare å la bli – for driften. Jeg er ingen hard mann. Du vet det, Karna, jeg er ingen hard mann!
- Hun så fra den ene til den andre: – De er handelsmenn, sa hun.
– Vi skal drive med en tilskjærer mindre. Foreløpig innskrenker vi på
55 tilskjæreriet. På verkstedet blir det som før inntil videre, sa Gunner.
Hun kjente kulden nedetter nakke og rygg – tenkte de *innskrenke*? Svimmelheten fra før ville ta henne. Hun klemte neglene inn i håndflaten for å stå imot.
– Jeg måtte si fra, sa hun.
– Nei, du er et bra menneske, Karna, et bra menneske. –
- 60 Da hun var ute av døren, sa Gunner: – Det begynner å bli urolig der ute.
Det har ikkeno på seg. Hun har hjerte for de små. Hun har olje på lampen. Hun må blusse og brenne. Hun er en for seg selv.

Et utdrag fra romanen *Den som henger i en tråd* (1935) av Nini Roll Anker

- Gi en karakteristikk av Karna slik hun blir beskrevet i dette utdraget.
- Beskriv forholdet mellom Karna og de andre kvinnene på fabrikken. Hvordan blir dette forholdet presentert?
- Hvordan beskriver forfatteren forholdet mellom arbeidere og arbeidsgivere?
- Hvordan vil du beskrive språkbruken i teksten, og hva oppnår forfatteren ved sitt valg av ord og stil?

1. (b)

Treet

Sjå treet.

Einsamt står det, nake
i kaldt, gulbleikt mars-gry
med skarp kant av skaresnø
5 kring foten.

Dei andre tre her på sletta
står samansigne i stivt bar
og søv trygt i sin vinter.
Men dette er annleis enn dei.

10 For dette åleine er nake
og ventar på lauv.
Knuppane ligg alt som dropar
tett etter kvar ein kvist.
Varsamt og vakt, urørleg
15 står treet og ber sin skatt
med veikt skin som av perler
kring seg frå rot til topp.

Gå ikkje nærare.
Stilt skal det vera her enno,
20 ingen må vakne her enno,
men snart, snart - -
difor ligg dette mjuke skimmer
vart som ein lykkeleg draum
over det sovande liv.

25 Alt på vår jord som ber knuppar
og veit si fullbyrding nær,
har dette skimmeret kring seg
av venting og togn og draum.

Så rart å ha sett det treet.

30 Så sælt å ha vori det treet
- og vera det, enno ein morgon.

Fra: *Treet* (1947) av Halldis Moren Vesaas

- Hva mener du er hovedtemaet i dette diktet?
- Hvordan blir treet beskrevet, og hva er trets betydning i diktet?
- Drøft hvordan diktets oppbygging bidrar til meningen.
- Hvilke tanker vekker diktet i deg?

DEL B

Skriv en stil om EN av de følgende oppgavene. Du må bygge svaret ditt i denne delen på ikke mindre enn to av de tre verkene du har studert under Part 3. Du har lov til å henvise til andre verker, men slike henvisninger må ikke bli en sentral del av svaret ditt.

Fortellerteknikk

2. Enten

- (a) Gjør rede for hvordan skildringen av en eller flere personer påvirkes av forfatterens fortellerteknikk. Baser svaret ditt på minst to av de verkene du har studert.

Eller

- (b) “Episode og handling er romanens livsnerve”. I hvor stor grad er du enig i dette sitatet med hensyn til minst to av de verkene du har studert?

Barn og ungdom

3. Enten

- (a) Beskriv hovedpersonenes indre konflikter i minst to av de bøkene du har lest. Hvordan blir disse konfliktene beskrevet for leseren, og hva er resultatet av dem for hovedpersonene?

Eller

- (b) Ved å henvise til minst to av de verkene du har studert, gi en vurdering av forfatterens beskrivelse av oppveksten til hovedpersonene.

Litteraturen og fortiden

4. Enten

- (a) Hvor viktig mener du det historiske miljøet er for selve handlingen, og på hvilken måte bidrar det til din opplevelse av verket? Baser svaret ditt på minst to av de verkene du har studert.

Eller

- (b) I hvilken grad kan det hevdes at de historiske verkene du har lest fremdeles er aktuelle for den moderne leser i dag? Baser svaret ditt på minst to av de verkene du har studert.

Et personlig synspunkt

5. *Enten*

- (a) Hvordan beskriver forfatterne forholdet mellom hovedpersonen og de personene som omgir ham/henne; og i hvor stor grad lykkes de i å engasjere leseren? Baser svaret ditt på minst to av de verkene du har studert.

Eller

- (b) Gjør rede for den rollen miljøet og/eller familien spiller i oppveksten til hovedpersonen slik det fremstilles i minst to av de bøkene du har lest.

Den tyske okkupasjonen

6. *Enten*

- (a) Hva mener du er hovedtemaene i to eller tre av de verkene du har lest om den tyske okkupasjonen av Norge, og hvordan presenterer forfatterne disse temaene for leseren?

Eller

- (b) "Spenning er en viktig del av bøker om krig." Hvordan bruker forfatterne spenningselementet i minst to av de verkene du har lest om den tyske okkupasjonen av Norge?

Individ og samfunn

7. *Enten*

- (a) Drøft hvordan enten opprørere, outsiders eller personer som på en eller annen måte føler seg fremmede i samfunnet, blir presentert i minst to av de bøkene du har studert.

Eller

- (b) "Det enkelte individs lykke er bestemt av samfunnets verdier". Diskuter denne påstanden i lys av minst to av de bøkene du har lest.

NORWEGIAN A1 – NYNORSK VERSION

NORVEGIEN A1 – VERSION EN NYNORSK

NORUEGO A1 – VERSIÓN EN NYNORSK

DEL A

Skriv ein kommentar til EI av dei følgjande tekstene:

1. (a)

Hun hadde ennå arbeidsdrakten på seg – det svarte lastingsforkleet over kjolen. Utenpå det en kort, rød strikkevest. Det mørke, blanke håret rammet inn ansiktet. Hun var blek, og de store øynene lyste som stjerner... Olaus ble god og varm.

– Kan jeg få snakke med dere, spurte hun lavt.

5   – Sitt ned, Karna, sitt ned!

Hun satte seg i stolen han hadde pekt på. Drog leppene litt inn og over hverandre før hun sa: – Jeg kommer for å snakke med deg om lønningene våre.

Olaus møtte stjerneøynene; knep sine egne litt sammen. – Er det noe i veien med lønningene, Karna?

10   – Det er det i veien med dem, at det er mange som ikke kan leve av dem. Vi er så usselt lønnet at de som ikke greier å sy fort nok, for dem blir det for lite både til mat og annet. Om de ikke bor hjemme da, og får hjelp av sine egne.

– Du synes vi skal sette ned for de andre da?

– Sette ned for oss! Dere skal legge på, så vi kan leve på skikkelig vis!

15   – Det er så... Olaus stakk tommeltotten på plass mellom peke- og langfinger.

– Det er så at vi tar inn på verkstedet rubb og stubb, rubb og stubb. Alle vi er god for å ta inn, strekker oss, sier ikke nei når damene kommer og vil ha arbeid – så sant det fins mulighet sier vi ikke nei, nei! Det er strenge tider, trange tider – kan de sy? Somme kan; somme kan ikke. Det er dem som aldri har sydd før. Vi tar dem inn, vi lærer dem opp; det blir siste sort arbeid, det kommer plagg ut i presseriet som vi rettelig burde kassere.

– Plaggene blir solgt unna, så meget vet jeg. Det er dem som ikke vinner sy mer enn bukse og en halv vest på dagen. Det blir tre kroner og femti, det, til losji og til mat og til klær! En kan tenke seg hva slags levemåte det blir!

25   – Vi truer ingen til å søke arbeid hos oss, Hustad, sa Gunner. – Hva de klarer å sy, blir deres egen affære. Det står dem fritt å ta arbeid de greier bedre. Vi tvinger ingen.

– Nei – det er ingen som tvinger! Og skal det bli arbeidsstans en tid, så blir vi attpå tilsagt å slutte på dagen så å si. Kvelden før! Vi får ikke områdd oss før det er slutt! I dag besvimte en dame på verkste' – Ladi sakk rett i gulvet, og jeg var ikke stort likere selv! Når en skal gå ledig i ukevis og ikke har noe å tære på, aldri en øre å legge seg opp – ikke har annet enn tomme hendene, da går både kraften og motet! Det er evig skam!

30   – Sett –, Olaus la hendene flatt ut på bordplaten. – Sett at vi lot fabrikk stime og gå året rundt. Til vi måtte låse dørene og slutte for godt. Var det velgjerning, Karna?

35   – Og herrene på presseriet! De har opp til en krone pr. stykk! Er det bra tøy, presser de plagget på under en halvtime! Er det mening i slikt? Om jeg gnur hvert minutt blir det en jakke til fem femogtyve!

– Pressearbeid er tungt. Det er mannsarbeid.

40   – Ja, det er mannsarbeid! Og en mann går ikke for sultelønn! Han vet å han er verdt, han! Vi bruker jernet mer på plagget under syngen enn presseren gjør for å

- presse hele jakka! Det er vel ikke tungt, tror de, å trå maskin i timevis, å innrette og presse unna og snaut ha tid til å synke maten, skal en bli ferdig på økten? Se på ryggen til dem som er svake! De får bære med seg slitemerket sitt all sin tid – de får det i ungdommen!
- 45 – Jeg skal tenke på det, sa Olaus.
Hun reiste seg – søkte sjefens øyne. Mistro og håp vekslet i blikket hennes.
– Du mener det da? For det er ikke gjort med å *tenke*!
- Olaus flyttet hånden bort på hovedbokens slitte perm. – Jeg har sittet her og regnet over, Karna. Jeg har sittet her og grublisert. Jeg har tenkt på tuppene mine. Jeg gjør ikke innskrenkninger så langt og så lenge jeg kan forsvare å la bli – for driften. Jeg er ingen hard mann. Du vet det, Karna, jeg er ingen hard mann!
- 50 Hun så fra den ene til den andre: – De er handelsmenn, sa hun.
– Vi skal drive med en tilskjærer mindre. Foreløpig innskrenker vi på tilskjæreri. På verkstedet blir det som før inntil videre, sa Gunner.
- 55 Hun kjente kulden nedetter nakke og rygg – tenkte de *innskrenke*? Svimmelheten fra før ville ta henne. Hun klemte neglene inn i håndflaten for å stå imot.
– Jeg måtte si fra, sa hun.
– Nei, du er et bra menneske, Karna, et bra menneske. –
- 60 Da hun var ute av døren, sa Gunner: – Det begynner å bli urolig der ute. Det har ikkeno på seg. Hun har hjerte for de små. Hun har olje på lampen. Hun må blusse og brenne. Hun er en for seg selv.

Eit utdrag frå romanen *Den som henger i en tråd* (1935) av Nini Roll Anker

- Gje ein karakteristikk av Karna slik ho vert skildra i dette utdraget.
- Gje ei skildring av forholdet mellom Karna og dei andre kvinnene på fabrikk. Korleis vert dette forholdet skildra?
- Korleis skildrar forfattaren tilhøvet mellom arbeidarar og arbeidsgjevarar?
- Korleis vil du skildre språkbruken i teksta, og kva oppnår forfattaren ved det valget han/ho gjer av ord og stil?

1. (b)

Treet

Sjå treet.

Einsamt står det, nake
i kaldt, gulbleikt mars-gry
med skarp kant av skaresnø
5 kring foten.

Dei andre tre her på sletta
står samansigne i stivt bar
og søv trygt i sin vinter.
Men dette er annleis enn dei.

10 For dette åleine er nake
og ventar på lauv.
Knuppane ligg alt som dropar
tett etter kvar ein kvist.
Varsamt og vakt, urørleg
15 står treet og ber sin skatt
med veikt skin som av perler
kring seg frå rot til topp.

Gå ikkje nærare.
Stilt skal det vera her enno,
20 ingen må vakne her enno,
men snart, snart - -
difor ligg dette mjuke skimmer
vart som ein lykkeleg draum
over det sovande liv.

25 Alt på vår jord som ber knuppar
og veit si fullbyrding nær,
har dette skimmeret kring seg
av venting og togn og draum.

Så rart å ha sett det treet.

30 Så sælt å ha vori det treet
– og vera det, enno ein morgon.

Frå: *Treet* (1947) av Halldis Moren Vesaas

- Kva meiner du er hovudtemaet i dette diktet?
- Korleis vert treet skildra, og kva for tyding har treet i diktet?
- Drøft korleis strukturen i diktet byggjer opp under meininga.
- Kva for tankar vekkjer diktet i deg?

DEL B

Skriv ein stil om EI av dei følgjande oppgåvene. Du må byggje svaret ditt i denne delen på ikkje mindre enn to av dei tre verka du har studert under Part 3. Du har lov til å vise til andre verk, men slike tilvisningar må ikkje bli ein sentral del av svaret ditt:

Forteljarteknikk

2. Anten

- (a) Grei ut om korleis skildringa av ein eller fleire personar vert påverka av forteljarteknikken til forfattaren. Baser svaret ditt på minst to av dei verka du har studert.

Eller

- (b) "Episode og handling er livsnerva til romanen". Kor langt er du samd i dette sitatet med omsyn til minst to av dei verka du har studert?

Barn og ungdom

3. Anten

- (a) Gje ei skildring av dei indre konfliktane til hovudpersonane i minst to av dei bøkene du har lese. Korleis får lesaren innsyn i desse konfliktane, og kva er resultatet av dei for hovudpersonane?

Eller

- (b) Ved å vise til minst to av dei verka du har studert, gje ei vurdering av korleis forfattarane framstillar oppveksten til hovudpersonane.

Litteraturen og fortida

4. Anten

- (a) Kor viktig meiner du det historiske miljøet er for sjølve handlinga, og på kva slags vis medverkar det til di oppleving av verket? Baser svaret ditt på minst to av dei verka du har studert.

Eller

- (b) I kva grad vil du seie deg samd i at dei historiske verka du har lese framleis er aktuelle for den moderne lesaren i dag? Baser svaret ditt på minst to av dei verka du har studert.

Eit personleg synspunkt

5. Anten

- (a) Korleis skildrar forfattarane tilhøvet mellom hovudpersonen og dei personane som omgjer han/henne; og i kva grad lukkast dei i å engasjere lesaren? Baser svaret ditt på minst to av dei verka du har studert.

Eller

- (b) Gjer greie for den rollen miljøet og/eller familien spelar i oppveksten til hovudpersonen slik dette er framstilt i minst to av dei bøkene du har lese.

Den tyske okkupasjonen

6. Anten

- (a) Kva meiner du er hovudtema i to eller tre av dei verka du har lese om den tyske okkupasjonen av Noreg, og korleis presenterer forfattarane desse tema for lesaren?

Eller

- (b) "Spenning er ein viktig del av bøker om krig." Korleis nyttar forattarane spenningselementet i minst to av dei verka du har lese om den tyske okkupasjonen av Noreg?

Individ og samfunn

7. Anten

- (a) Drøft korleis anten opprørarar, outsidersar eller personar som på eit eller anna vis kjenner seg framande i samfunnet, vert presenterte i minst to av dei bøkene du har studert.

Eller

- (b) "Lykka til det einskilde individet er bestemt av verdiane i samfunnet". Drøft denne påstanden i lys av minst to av dei bøkene du har lese.
-